

טבע BIZ

מניעים עסקיים לשמירת הטבע

www.tevabiz.org.il

alon@spni.org.il

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

האתגר

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

האתגר - הגנה על הטבע - המערכת תומכת החיים שלנו

הטבע והמערכות האקולוגיות הם המערכת תומכת החיים של כדור הארץ. טבע מתפקד מספק לאדם, **חינם**, שירותים חיוניים רבים:

קיבוע גזי
חממה
והגנה על
האקלים

מים נקיים

חמצן
לנשימה

ויסות מזיקי
חקלאות

ויסות ובקרת
מחלות

אספקת
מזון
האבקה ליבולים
חקלאים / דגה

מורשת
לאומית

בריאות
נפשית¹

תרוכות

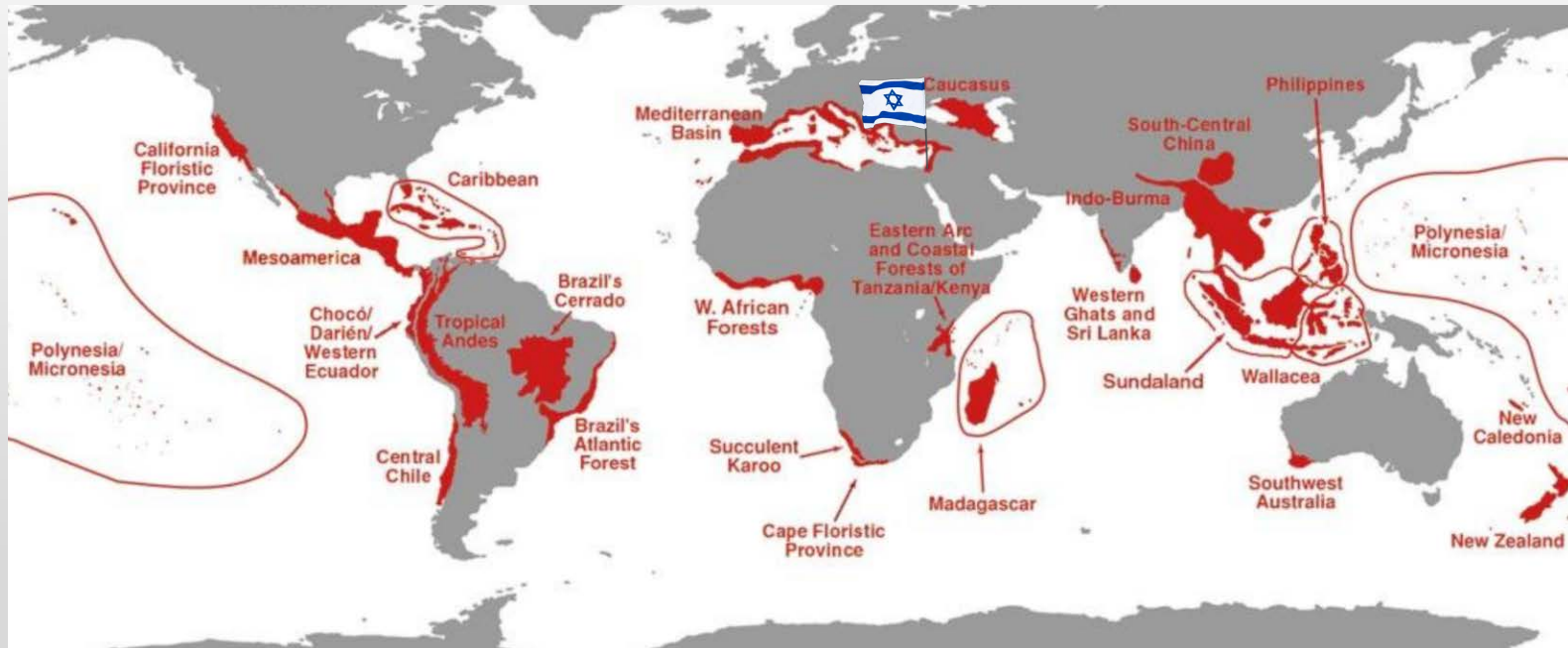
1. www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5712893,00.html

האתגר - הגנה על הטבע - המערכת תומכת החיים שלנו

ישראל כלולה במועדון היוקרתי

האזורים החשובים ביותר לשמירת המגוון הביולוגי העולמי

כחות מ- 2% מהשטח היבשתי של העולם!

מפת Hotspots העולמית | מתוך Myers et-al, Nature, 2000

ההגנה על הטבע מעוגנת במסגרת אמנת המגוון הביולוגי ויעדי הפיתוח של האו"ם.

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

האתגר - הגנה על הטבע - המערכת תומכת החיים שלנו

אמנת המגוון הביולוגי והאו"ם קבעו שורה של יעדים להגנה על הטבע, אשר רבים מהם מחייבים עבודה הדוקה מול המגזר העסקי.

יעדי הפיתוח של האו"ם. יעדים שמיזם טבעיז מסייע להשיג מודגשים בשחור.

1. Aichi targets, convention on biological diversity: 4/ By 2020, at the latest, Governments, **business** and stakeholders at all levels have taken steps to achieve or have implemented plans for **sustainable production and consumption** and have kept the **impacts of use of natural resources** well within safe ecological limits
7/ By 2020 areas under **agriculture, aquaculture** and forestry are **managed sustainably, ensuring conservation of biodiversity**. 12/ By 2020 the extinction of known **threatened species** has been prevented and their conservation status, particularly of those most in decline, has been improved and sustained.

נספח א'

סיכום פרויקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבעיז
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

המגזר העסקי – שותף קריטי להגנה על הסביבה

למגזר העסקי בישראל, הכולל גם את החברות הממשלתיות, יש **טביעת רגל משמעותית על הטבע והסביבה**. בעיקר ניתן לציין את הסקטורים של תשתיות, חקלאות, כריה ותיירות, המבוצעים לרוב בשטחים הפתוחים ולכן **יש להם השפעה מהותית על המגוון הביולוגי**.

פגיעה בטבע חושפת את החברה העסקית לסיכונים פיננסיים, ציבוריים ורגולטוריים, הכוללים עיכוב פרויקט, פגיעה במותג, תביעות משפטיות ועוד. תחום המגוון הביולוגי הוא רב מימדי, מורכב מבחינה מקצועית, **ולא נתון לרגולציה יעילה כיום**.

מכיוון שהטבע הוא "מוצר ציבורי" קלאסי, המגזר העסקי מתקשה לנהל את ההשפעה שלו על הטבע, ולכן **נדרשת גישה שונה בקידום התחום**.

כלי מכני כבד חופר במסלע בעת סלילת כביש | צילום: אלון רוטשילד

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

המגזר העסקי – שותף קריטי להגנה על הסביבה

"הרעיון המסדר [של המיזם] הוא מאוד נכון... צריך לזכור שזה אתגר לא פשוט להבין באופן עמוק מה זה מגוון ביולוגי, מה הצורך. זה לא מאוד פשוט להבנה ביומיום, ודאי לא למי שאינו מגיע מתחום הסביבה. גם נכון מאוד הרצון לזהות מי הם הגופים שמשפיעים באופן משמעותי, מצוקי החוף, נתיבי ישראל, מקורות, חברת חשמל, גופים שהם גופי תשתית מרכזיים ויש להם השפעה מאוד גדולה בסוף על המגוון הביולוגי. ודבר אחרון, זה שלא עושים דרך רגולציה, לא מחייב שום דבר, למרות שיש מחשבות אולי לקחת דברים שחברות עשו ולחייב בחוק או תקנות. הבנה שזה מאוד מורכב. שנכון שזה וולונטרי, שאתה עוזר לארגון לנהל את עצמו טוב יותר. אנחנו גם רואים מה קורה בעולם, איך הסיפור של אחריות תאגידית מחלחל. וזה קורה גם כאן, בעיקר בגופים שמסתכלים על חו"ל, או חברות שהן חברות בנות של חברות בין לאומיות. שם זה נפוץ"

(מנהל בכיר, ארגון סביבה)

מתוך דוח הערכת טבעיז, 2021

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבעיז
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

מודל הפעולה

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

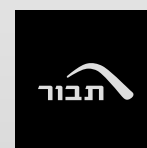
הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

13 חברות = 17 פרוייקטים

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

המגזר העסקי – שותף קריטי להגנה על הסביבה

טבעיז עוסק בנושאי הליבה המשפיעים על המגוון הביולוגי, בתחומים בהם לא קיימת רגולציה יעילה

סקטורים עסקיים

תשתיות
חקלאות
מחצבות
תיירות

גורמי הפגיעה במגוון ביולוגי

שינוי שימושי קרקע
קיטוע בתי גידול
מינים כולשים
זיהום אור
סחף קרקע

טבעיז - שיתוף פעולה מנצח

טבעיז הוא שיתוף פעולה ייחודי בין המגזר העסקי, החברה האזרחית באמצעות החברה להגנת הטבע (ע"ר) וגורמי הממשלה (המשרד להגנת הסביבה ורשות הטבע והגנים).

במסגרת המיזם, **הפועל מזה עשר שנים**, בוצעו עד כה **17 פרויקטים עם 13 חברות מובילות** בישראל.

המיזם מייצר **תהליך יעוץ אסטרטגי** המתכלל צרכים ובעלי עניין מהצד העסקי, הרגולטורי ומצד הסביבה, **ומנגיש לחברה סט כלים ונהלים** אופרטיביים **לשיפור הממשק** בין החברה העסקית ובין הטבע ומחזיקי העניין שלו.

ליבו של התהליך הוא **עבודה משותפת של אקולוג יחד עם מומחי התוכן** של החברה העסקית.

טבעיז - שיתוף פעולה מנצח

"זו יוזמה, מהלך, סופר מבורך. אחרי ששנים היו מאבקים בין הארגון שלי לירוקים, לא שלא היו שיתופי פעולה, אבל ה"וייב" הכללי היה של מאבקים, **פתאום היה הדבר הזה של בואו נעבוד בשיתוף פעולה**, למרות החשדנות. זו הדרך, זה בא מהחברה להגנת הטבע ודי שינתה עולמות"

(מנהלת סביבה, חברת תשתית)
מתוך דוח הערכת טבעיז, 2021

"אתה רואה שהצוות, עם המחויבות שלו, שסוחף אנשים אחריו, ... שהם אנשים **קשובים לצרכים של הארגון**, הם יודעים גם את הצורך המקצועי, אבל **מבינים את המקום שלנו**"

(מנהל מקצועי, חברת תשתית)
מתוך דוח הערכת טבעיז, 2021

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבעיז
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

ניהול התהליך ושעות הייעוץ במיזם ממומנים מכסף ציבורי (החברה להגנת הטבע, המשרד להגנת הסביבה ורשות הטבע והגנים) ופילנטרופי (Common Sense Fund ;Myers Foundation) קרן אנונימית).

חלק מהמשאבים הדרושים ליישום בכוהל של מחקרי הפיילוט, וכל המשאבים הדרושים להטמעה ויישום ההמלצות עם תום הפרויקט - ממומנים ע"י החברה העסקית.

הישגי המיזם

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

1. הטמעת תחום התאורה הידידותית לטבע מול חברות התשתית הגדולות

קידום קוד תאורה סביבתית מול גורמי התכנון והסקטורים המרכזיים המשפיעים על שמי הלילה.

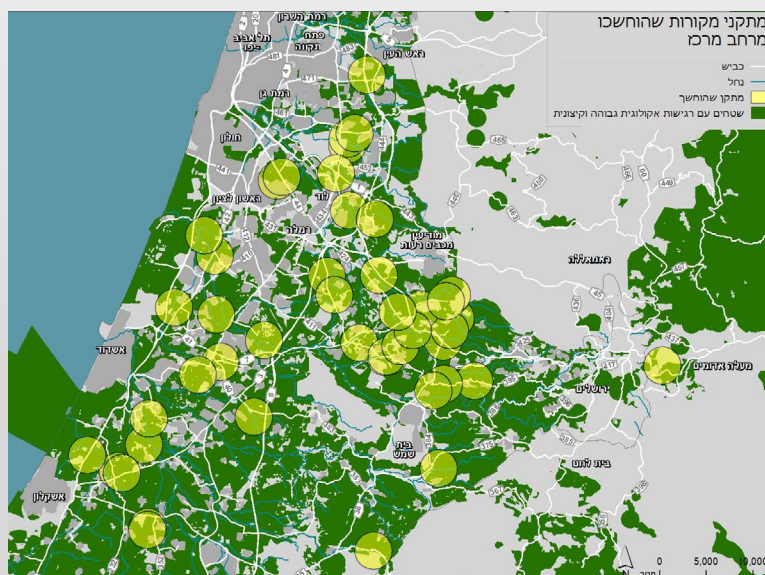
"עכשיו יש נהלים ברורים לתאורה, מה שלא היה לנו קודם. יש נוהל מסודר. זו התורה ואלה הוראות מהנדס ראשי. הנחיות מאוד ברורות. ככה יפעלו. עולם שלם שגם אם עסקנו בו קודם, עכשיו יש תפיסה, הנחיות, סוגי תאורה, תכנון תאורה"

(מנהלת סביבה, ארגון תשתית)
מתוך דוח הערכת טבעיז, 2021

1. הטמעת תחום התאורה הידידותית לטבע מול חברות התשתית הגדולות

מקורות - חברת המים הלאומית

מפה המראה חלק מ-66 מתקני חברת מקורות שהוחשכו בשטחים רגישים במרחב מרכז.

החשכת 66 מתקנים של
חברת מקורות בשטחים
טבעיים רגישים, והחשכה
של 100 מתקנים נוספים
עד סוף 2024 (החזר
השקעה – 1 שנה).

01

1. הטמעת תחום התאורה הידידותית לטבע מול חברות התשתית הגדולות

מקורות - חברת המים הלאומית

שדרוג תאורה ב-29 מתקנים בשטחים רגישים, עד 2024 (החזר השקעה 2.5 שנים), פיילוט מוצלח לשדרוג בוצע באתר "אשכול". חסכון אנרגטי של 85% בצריכת החשמל.

02

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

1. הטמעת תחום התאורה הידידותית לטבע מול חברות התשתית הגדולות

מקורות - חברת המים הלאומית

**הטמעת הנחיות לתאורה ידידותית
לסביבה במסגרת "נוהל מהנדס
ראשי" של החברה, המחייב את כלל
המתקנים החדשים.**

03

1. הטמעת תחום התאורה הידידותית לטבע מול חברות התשתית הגדולות

נתיבי ישראל - חברת הדרכים הלאומית

הטמעת הנחיות
לתאורה ידידותית
לסביבה במכרז
להחלפת 100,000
נקודות מאור
בכבישי ישראל.

01

פיילוט שדרוג תאורה בצומת הכניסה לסמר, כביש 90, במסגרת הפרויקט עם נתיבי ישראל. ניתן להתרשם מהמרחק של גלישת אור מיותר לשטח הפתוח לפני השדרוג (כ-30 מ' מהכביש) לעומת אחרי השדרוג (12 מ').

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

1. הטמעת תחום התאורה הידידותית לטבע מול חברות התשתית הגדולות

נתיבי ישראל - חברת הדרכים הלאומית

יישום פיילוט בכביש 90:

1. צמצום מרחק ההארה לשטח הפתוח מ-30 מ' ל-12 מ' בלבד, וביטול זיהום אור לורקיע.
2. חיסכון אנרגטי של 47% בצריכת החשמל.

02

2. אכיון הבעיה והפתרון לנושא התנגשות עופות בקווי מתח יחד עם חברת החשמל

פלמינגו שהתנגש בקו מתח. עמק החולה. צילום: נדב ישראלי.

נספח א'

סיכום פרויקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

2. אכיון הבעיה והפתרון לנושא התנגשות עופות בקווי מתח יחד עם חברת החשמל

2021: קידום מחקר יישומי רחב היקף בעמק יזרעאל.

אזורים רגישים להתנגשויות של עופות בקווי מתח

2017-2019: מודל רגישות ארצי להתנגשות עופות בקווי מתח, איכיון אמצעי הסימון המומלצים, והערכה כלכלית ראשונית.

מחקר שדה ראשון לאיכיון: 2015-2017. הבעיה, בעמק יזרעאל, בשיתוף עם חברת החשמל, זיהה כי כ-200 עופות מתנגשים בשנה ב 1- ק"מ קו מתח עליון. המחקר בוצע בעזרת כלבי גישוש מיוחדים, וכלל התקנת אמצעי סימון על חלק מהקו, לעומת אזור ביקורת ללא התקנה.

3. חקלאות ידידותית לטבע - מסיסמה ליישום

שתילה של בלוטה פלישתית בשטחי גד"ש אור הנר. פרויקט עם מועצת הכותנה | צילום: ליהי ברקן.

השבת הצמח סומקן ענק, המצוי בסכנת הכחדה, אל שולי הכרם של יקב ברקן. | צילום: מירב לבל

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

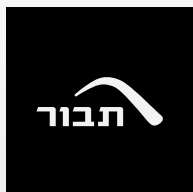
הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

3. חקלאות ידידותית לטבע - מסיסמה ליישום

01 הכרם האקולוגי הראשון בישראל (צמצום ריסוסים, זריעת פרחי בר כצמחי כיסוי, השבת עצים לשולי הכרם, שיקום מסלעות כבתי גידול לזוחלים בתוך הכרם).

02 השבת צומח בסכנת הכחדה לשולי השדות בעמק עכו (מילופרי), דרום מישור החוף (מועצת הכותנה) ובשפלה (יקב ברקן); **שיקום בריכת חורף** בצמוד למטע אבוקדו.

03 הטמעה של פרוטוקולים ידידותיים לטבע בנהלי העיבוד החקלאי.

3. חקלאות ידידותית לטבע - מסיסמה ליישום

זריעת צמחי כיסוי לשימור קרקע ומניעת סחף בערוצים, מועצת הכותנה | צילום: יעל ברנר

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

3. חקלאות ידידותית לטבע - מסיסמה ליישום

"לקח הרבה זמן לשנות את הראש של החקלאים, לא נלחמים בעשבייה, לא מרססים, להגיד להם – אספנו את הציווד שקניתם במאה אלף שקל, ותקנו מכסחת. לקח זמן עד שנבנה כיסוי קרקע מושלם, אז כשרואים שם ירוק ואין סחף קרקע, ואין זיהום של הריסוס, **כשראו את התוצאות המהפך היה מהיר... היה קל לשכנע** במעבר משלב לשלב, שתילת עצים, השבת בעלי חיים, כי התועלות רק עלו כל הזמן"

(מנהלת בכירה, חברה חקלאית)
מתוך דוח הערכת טבעיז, 2021

4. איפיון והטמעה של פרוטוקולים למניעה וטיפול במינים פולשים בתשתיות

ההנחיות הוטמעו בנהלי העבודה של נתיבי ישראל ומקורות.

הנחיות למניעת צמחים פולשים הוטמעו וולנטרית בקרב מחצבות בישראל במסגרת פרויקט משותף עם מחצבות הנסון. בעקבות כך הוטמעו כתנאי מחייב ברישיון העסק למחצבות, ע"י המשרד להגנת הסביבה, וזאת לאחר שהוכחה הישימות והיעילות של המהלך.

נספח א'

סיכום פרויקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

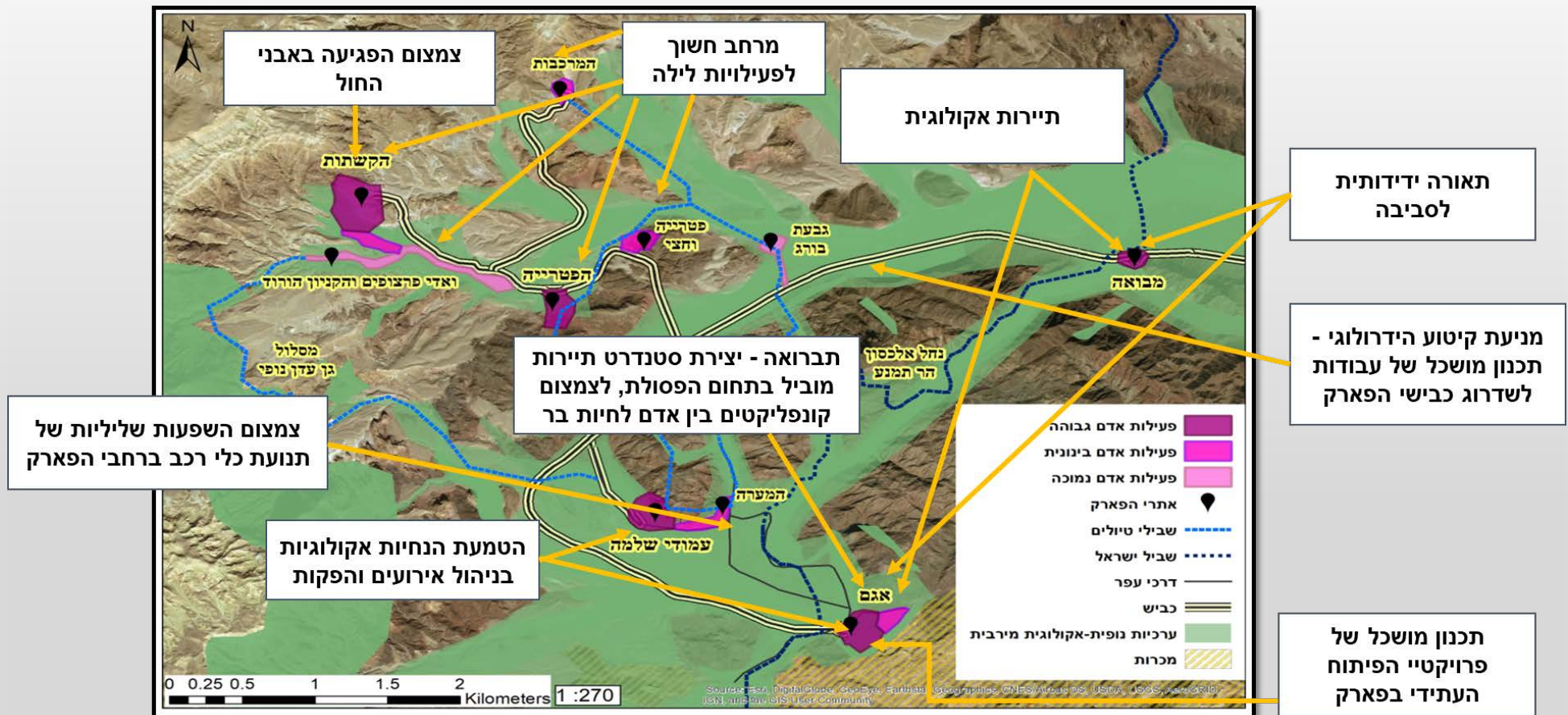
4. איפיון והטמעה של פרוטוקולים למניעה ויישום מינים פולשים בתשתיות

"לפני ארבע שנים, לא ידעו בכלל מה זה מגוון ביולוגי, והיום אין אחד בחברה שלא יודע מה זה מינים פולשים, זיהום אור. מנהלים, אנשי שטח. אנחנו דחפנו את זה בכל מיני סדנאות וקורסים. בכל פעם שהיה משהו של איכות סביבה, בכל נושא, גם זה תמיד נכנס. במפגשים של מנהלים, אנשי שטח. השפה הזו קיימת בכל מקום"

(מנהלת סביבה, ארגון תשתית)
מתוך דוח הערכת טבעיז, 2021

5. אכיון פארק תיירותי ידידותי לטבע - תמנע

יישום תכנית פעולה לניהול קהל, מניעת מפגעים אקולוגיים והעצמת התוכן האקולוגי במסגרת חווית הביקור בפארק תמנע:

5. אכיון פארק תיירותי ידידותי לטבע - תמנע

"עכשיו עשינו עבודה, ויש לי תוכנית לשנים קדימה. עכשיו יש תקן לתאורה, וכל גוף תאורה שאני קונה זה לפי התוכנית. גם אם זה עולה לי פי שלוש, פי שש, עכשיו כשאני מבין את החשיבות של זיהום אור, רואה את השיפור בשטח במקומות שכבר עשינו, אז אני הולך לפי זה, כבר מתמחר אחרת. בכל כיתוח חדש שלנו בשטח אני מיישם את זה. מבחינתי זה סגור לשנים קדימה"

(מנהל מקצועי, חברת תיירות)
מתוך דוח הערכת טבעיז, 2021

צילום: ליהי ברקן

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבעיז
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

6. שדרוג מתקני ביוב כאתרי צפרות

תכנית ניהול להתאמת מתקן טיפול בשפכים לצפרות, במיקום אסטרטגי על ציר נדידה בין לאומי.

שלך על עמוד תצפית לעופות שהוצב במאגר | צילום: שחר שליו

מאגר במתקן טיהור שפכים אילת. במקום בוצעה פעילות להתאמת הגדות לעופות | צילום: שחר שליו

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

תועלות המיזם למגזר העסקי

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

תועלות המיזם - למגזר העסקי

"אני מכירה ויודעת טוב מאוד כמה **קשה לעסקים וחברות** בכלל, וחברות ממשלתיות, שהן נורא ביצועיות בפרט, **לעשות שינוי בהתנהגות הסביבתית שלהן**. באופן כללי **זה מיזם מוצלח. הוא בהחלט עשה שינוי** בחברות שהשתתפו, באותו מקום אליו הוא כיוון. **אני נותנת לו ציון מאוד גבוה**. אנחנו כן רואים כאן אימוץ של מדיניות, עיסוק בנושאים להם השפעה גדולה [על הסביבה והמגוון], עבודה עם אנשי מקצוע. רואה שעושים שינוי"

(מנהלת מקצועית, ארגון סביבה)
מתוך דוח הערכת טבע'ז, 2021

תועלות המיזם - למגזר העסקי

הפרויקט מסייע למגזר העסקים והחברות הממשלתיות בישראל **להיערך לניהול הסיכונים** מפעולות הפוגעות במגוון הביולוגי, **וליצירת הזדמנויות שוק חדשות**, תוך היערכות לרגולציה המתקרבת והולכת. ללא טיפול מערכתי בנושא המגוון הביולוגי, **ספק אם עסקים ימשיכו לקבל רישיון ציבורי** ולגיטימיות לפעול - בישראל ומחוץ לה.

זיהום הנפט בעברונה | צילום: רועי טלבי

תועלות המיזם - למגזר העסקי

1. בידול ומיתוג:

חברות כמו **יקב תבור, מילופרי, מועצת הכותנה ויקב ברקן**, אשר מצויות בשוק תחרותי, מבדלות את עצמן בין השאר בעזרת פעולותיהן הממשיות לשיפור ההשפעה שלהן על המגוון הביולוגי בתחום הליבה שלהן. כך, יקב תבור ומילופרי ממתגות את המוצרים שלהם כאקולוגיים ע"ג האריזות ובמהלכים שיווקיים. **החברה הכלכלית של חבל אילות**, המפעילה את **כארק תמנע**, מתחרה גם היא מול אטרקציות תיירותיות אחרות, ופועלת כיום להטמעת תכנית הניהול האקולוגית אשר תגדיל את המשיכה שלה לקהל חובב טבע.

2. היערכות לרגולציה ולדרישות משקיעים/ חברות אם מחו"ל:

חברות האם של חברות המחצבה **הנסון ואבן וסיד** פועלות בשוק גלובלי וכפופות לסטנדרטים אקולוגיים מחמירים, כמו גם לדרישות מחמירות בתחום שמירת הטבע מצד בעלי העניין שלהן, לרבות בעלי מניות. חברות אלה נרתמו לפרויקט "מחצבה בטוחה אקולוגית", אשר יישם קוד למניעה וביעור של צמחים פולשים במחצבה, וכך מנע את הפצת הצמחים הפולשים אל השטחים הפתוחים.

החברות עמדו כך בסטנדרט הנדרש מהן מול חברות האם שלהן בחו"ל, ואף הקדימו את הרגולציה הסביבתית: בעוד החברות יישמו את הקוד החל משנת 2013, בשנת 2017 חייב המשרד להגנת הסביבה את כל המחצבות בישראל ליישם את הקוד האקולוגי במסגרת רישוי העסקים. בכך, חברות אלה כבר הקדימו את הרגולציה והשיגו יתרון על המתחרים (מכיוון שההוצאות על מינים פולשים גדלות ככל שהבעיה מוזנחת והמינים במחצבה אינם מטופלים).

3. ניהול סיכונים וייעול הליכי תכנון וביצוע בפרויקטי תשתית:

חברות תשתית כמו **מקורות, חח"י, נתיבי ישראל, תש"ן, והחברה הממשלתית להגנות מצוקי הים התיכון**, נדרשות לעמוד ברגולציה סביבתית/ אקולוגית במהלך אישור הפרויקט בוועדות התכנון, ועת ביצועו בשטח. דרישות לא מתואמות בין גורמי הסביבה השונים (המשרד להגנת הסביבה, רשות הטבע והגנים, היועצים הסביבתיים במנהל התכנון ועוד) מסרבנות לעיתים את תהליך אישור הפרויקטים ומעכבת אותם. עיכוב זה משמעותו כסף רב לחברות התשתית.

במסגרת הפרויקטים, נחתם פרוטוקול עבודה מוסכם בין החברה ובין הגופים הרגולטורים (המשרד להגנת הסביבה, רשות הטבע והגנים, החברה להגנת הטבע המשמשת נציגת ארגוני הסביבה בוועדות התכנון, ולעיתים אף מול רגולטורים נוספים כמו רשות המים). פרוטוקול זה מחייב את כל הצדדים, ומביא לקיצור תהליכים ולאישור מתואם וחלק של חלק מהיבטי הפרויקט - **ייעול שמשמעותו חיסכון תקציבי וודאות תהליכית גבוהה יותר עבור היזמים.**

נספח א'	סיכום פרוייקט הערכה	איך המיזם פועל	הישגי המיזם	מודל הפעולה	האתגר	טבע BIZ עסקים שומרים על המגוון הביולוגי
---------	------------------------	-------------------	----------------	----------------	-------	---

תועלות המיזם - למגזר העסקי

"הדבר הכי טוב שיצא [מטבע ביז] זה **מיסוד של תהליכים בנושא תאורת הכבישים**. אנחנו עובדים עם משרד הביטחון, עם כולם. אומרים ככה עושים בטבע ביז, **ועכשיו קל מאוד לבוא ולהגיד** - תגדיר צרכים, איכיון ברכש פריטים, תעשה תכנון, **תתנהגו בהתאם למה שעשו בנת"י**, לא משנה בעצם איפה אתה מאיר... בעצם היה **כאן כיתוח של ידע מדעי שמתורגם לפעולה**. כל תוכנית שמגיע למוסדות התכנון במחוזות, כל תוכנית שמגיע לרט"ג לאישור או לחוות דעת, אז היום, **במקום לכתוב מכתב ארוך, אומרים כשוט - יש מסמך טבע ביז שמכרט**, תאירו ככה וככה, ויש שפה משותפת שכולם מבינים"

(מנהל סביבה, ארגון סביבה)
מתוך דוח הערכת טבעיז, 2021

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

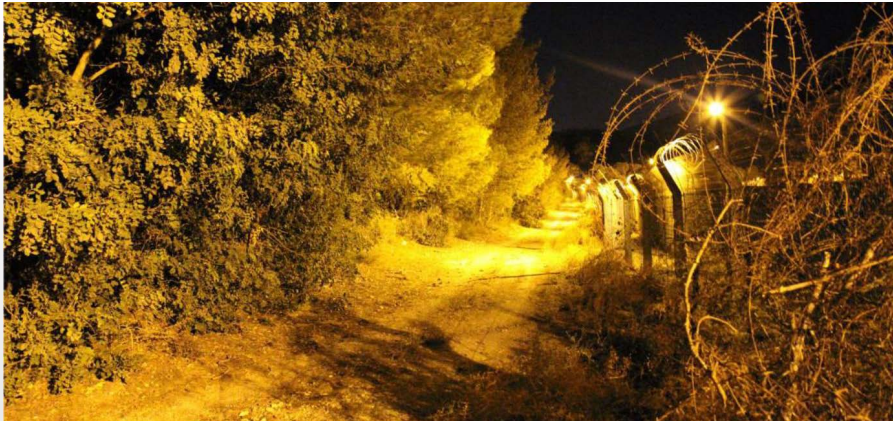
מודל
הפעולה

האתגר

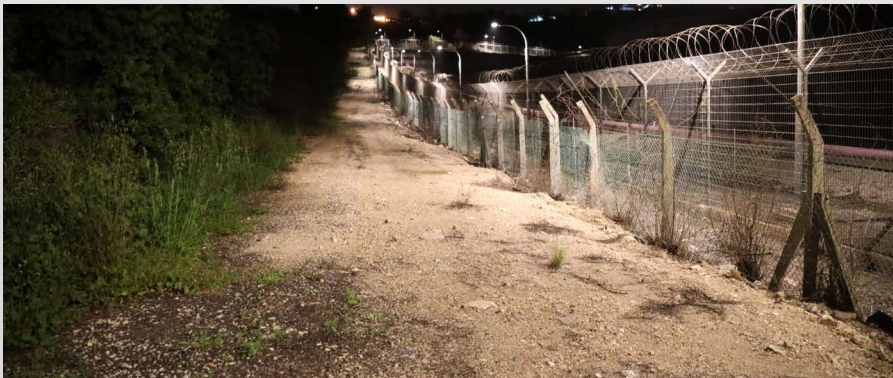
טבעיז
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

4. התייעלות וחסכון במשאבים:

שילוב מהלכי התייעלות כמו החלפת תאורה לתאורה חסכונית, יחד עם הקפדה על סטנדרטים של תאורה שאינה מזהמת את הטבע, יכול לחסוך כסף רב לחברה העסקית. כך למשל חברת **תש"ן** ביצעה פיילוט מוצלח של החלפת תאורה באחד מהמתקנים שלה, בהתאם לדרישות הסביבתיות של הפרויקט, וצפויה לחסוך כ-80% מעלות החשמל השנתית במתקן.

תאורת הגדר במתקן אלרואי של תש"ן לפני שדרוג התאורה. הפנסים מכוונים לאופק ומאירים שלא לצורך את השטח הפתוח | צילום: גילי גוזני

תאורת הגדר במתקן אלרואי של תש"ן אחרי שדרוג התאורה. הפנסים מכוונים למטה ומאירים ביעילות את האזור הנדרש, בלי זיהום אור היקפי | צילום: גילי גוזני

תועלות המיזם - למגזר העסקי

"חושב שזה פרויקט שהוא **מאוד מאוד חשוב**. ... אחת הבעיות הגדולות של האנושות זה המגוון הביולוגי. חירבנו את הטבע, ומשלמים על זה מחירים יקרים... **התפיסה הזו כאן של לבוא לא דרך הרגולציה**, שלפעמים צריך כי אין ברירה, אבל לבוא **ממקום וולונטרי**, לבוא לעסקים שרואים את **הערך המוסף לעסק עצמו**, שם **זו לדעתי ההצלחה הכי גדולה** ... כשאומרים שצריך לטפל בתאורה בשביל הסביבה, חלק אולי יתחברו וחלק לא, אבל החיבור בין הטבע לשורת הרווח, זה העיקר, וזה מאוד חשוב"

(מנהל בכיר, חברה עסקית)
מתוך דוח הערכת טבעיז, 2021

איך המיזם פועל

נספח א'

סיכום פרוייקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

מחזור חיי פרויקט: שנתיים + הטמעה ארוכת טווח

פרסום קול קורא עסקים ומגוון ביולוגי

הכרזת זוכים

סדנת מובילי פרוייקטים

מיכוי כערים

שנה א'

ביצוע פיילוטים

כתיבת המלצות

אימוץ המלצות

שנה ב'

הטמעה בנהלי החברה ובשטח

שנה ג' ואילך

"יש לי ניסיון מאוד עשיר, ואני יכול לומר שזה אחד התהליכים המוצלחים שאני כגשתי, וגם **אסביר למה**, זו לא סתם הרגשה. ראשית, הם [החל"ט] נוטלים את היוזמה, **גורמים לנו כחברות להתחרות** ולהיות הראשון שעושה, שמפרסם, זה מצוין. הם יוצאים בקול קורא ומאתגרים חברות, לא מחכים לרגולציה, ועושים את זה **בצורה מאוד משתפת**. הדבר השני זה המימון. למרות שיש לנו הרבה מאוד כסף, זה שאומרים לך, יש מיזם שאני מציע, ואני גם שם מאה אלף שקל, אין מי שיגיד לא. **גם מאתגרים אותך וגם משלמים**. דבר שלישי, ממנים מישהי שהיא אחראית. הייתה לנו את ליהי, **שהיא אחראית מקצה לקצה**. אני מוביל את זה אצלנו, אבל בתפקיד שלי יש הרבה מאוד עומסים ולחצים. והיא מצליחה לוודא שהתהליך שקבענו קורה, קובעים ביחד, מנהלת התהליך, מוציאה פרוטוקולים, מוודאת שהמשימות קורות. דבר נוסף, **יודעים להביא שותפים מבחוץ**, רשות הטבע והגנים, המשרד להגנת הסביבה, ואם היה צריך גורמים נוספים גם אותם. תמיד **דאגו להביא את כל מה שאני כמוביל התהליך הייתי צריך**. הם מאוד מבינים אותנו. בכלל לא הרגשנו שהם לוחצים עלינו סתם, מנסים לכופף אותנו. זה מצוין. הבינו אותנו, אנחנו אותם, כל גוף עושה קצת פשרות משלו, ובסוף במגיעים למשהו טוב שכולם יכולים לחיות אתו"

(מנהל מקצועי בכיר, חברת תשתית)

מתוך דוח הערכת טבע'יז, 2021

טבע BIZ – מודל העבודה

01 ניהול תהליך - תכלול מול הגופים הרגולטוריים (סביבה, תכנון וכד').

02 יצירת פתרונות מעשיים לאקולוגיה בעולם העסקי והתפעולי, ותרגומה לשפת הביצוע והנהלים.

03 יצירת אמון וגשר באמצעות שיח ורתימה.

04 סדנאות רתימה והכשרה לניהול תהליך שינוי ארגוני.

05 כנסי חשיפה לתוצרי הפרויקט, חשיפה תקשורתית.

"סדנת הפתיחה הייתה מעולה, על רתימה של אנשים, ממש רתם אותנו. היו שם נציגים של הגופים המשתתפים, נתיבי ישראל, איזה יקב גדול, מחצבה, אנחנו, וזו הייתה סדנה מקצועית על מזה זה מגוון ביולוגי וזיהום אור ואיך לקדם בארגון את הרעיון, והעצמה של ניהול ומנהיגות. ממש אחלה. נתן לי גם דרייב וגם כלים. היה מעניין. זה היה ממש טוב, וממש חשוב לשמר את זה כחלק מהפרויקט. בהמשך שלחתי עוד אנשים [מהחברה שלי] להשתתף, וזה נתן המון לכל מי שבא"

(מנהלת סביבה, חברת תשתית)
מתוך דוח הערכת טבעיז, 2021

"דבר נוסף שהיה **משמעותי ודחף קדימה** **זה הכנסים** שעשו שלקחנו בהם חלק. זה שאתה מגיע, מספר, מרצה, **מגיעים מנהלים מחברות תשתית אחרות, מגיע מנכ"ל משרד**, גורמים נוספים, ואתה מציג מה עשית, מה לקחת על עצמך, מה השגת. זה מביא לחשיבה אחרת, לדחיפה אחרת. הבנה **שאתה כבר חלק מדבר גדול**. גם הכנסים עם כל בעלי העניין, הירוקים, ששם הצגנו, לארגונים, למתכנני תאורה, למנהלי פרויקטים, כל זה תרם מאוד להצלחה"

(מנהל מקצועי בכיר, חברת תשתית)
מתוך דוח הערכת טבעיז, 2021

חשיפה תקשורתית של תוצרי המיזם

מספר התנגשויות עופות בקווי חשמל בארץ – מהגבוהים בעולם

צפירי רינת

הגיע לשיעור גבוה יותר של עד 217. על פי עורכי המחקר בישראל, "תוצאות המחקר אינן מעידות בהכרח על היקף תופעת ההתנגשויות לאורך כל קווי ויכול להגיע ל-200 מקרים לק"ל לומטר אחד מדי שנה. כך עולה ממחקר שהסתיים בשנה שעברה בעזרת ציוד מיוחד וזיהוי חתולי החשמל

הגיע לשיעור גבוה יותר של עד 217. על פי עורכי המחקר בישראל, "תוצאות המחקר אינן מעידות בהכרח על היקף תופעת ההתנגשויות לאורך כל קווי ויכול להגיע ל-200 מקרים לק"ל לומטר אחד מדי שנה. כך עולה ממחקר שהסתיים בשנה שעברה בעזרת ציוד מיוחד וזיהוי חתולי החשמל

הארץ, 21.5.19

קירח, קטן - ולא כל כך מרשים: המאבק להצלת הצמח הנדיר

עשרות חקלאים מתגייסים לפרויקט להצלת החלבוב קטן-הפרי. מטרתם: להגדיל את מספר אתרי הגידול של הצמח העשבי שנמצא בסכנת החדשה. "בשל עיבוד חקלאי אינטנסיבי, הצמח שרד בכל הארץ בעשרה אתרים ובמספרים זעומים"

תגיות: החברה להגנת הטבע, סכנת הכחדה, צמח

אלי אשכנזי
יום שישי, 24 במאי 2019, 11:00

וואלה, 24.5.19

תוכנית: להפוך את תמנע לפארק סביבתי ראשון בארץ

כדי שלא לפגוע בשגרת החיים של בעלי החיים במקום, מתכננים לנקוט בכמה צעדים - בהם גופי תאורה בעלי השפעה סביבתית נמוכה ופחי אשפה שבעלי חיים לא יכולים לאכול מהם

אילנה קוריאלי | מרס: 26.05.19, 08:23

צמחם אירועים פרטיים באזורים בעלי רגישות אקולוגית גבוהה כדוגמת עמודי שלמה, שימוש בתאורה מותאמת לצמצום זיהום אור ועוד. אלו כמה סעיפים בתוכנית להפיכת פארק תמנע הנמצא בצומת לאלת, לפארק הסביבתי הראשון בישראל.

Ynet, 26.5.19

למען בעלי החיים והסביבה: התאורה תוחלף ל-LED בכבישים

התאורה בכבישים פוגעת בשגרת חייהם של בעלי החיים. הפתרון: בשלב ראשון יוחלפו כ-8,000 נופי תאורה לתאורת LED. פרט לסייע לבעלי החיים, המהלך יביא לחיסכון של 50 מיליון שקל בחשבון החשמל השנה

אילנה קוריאלי | מרס: 15.12.20, 08:26

בישראל כל מחלף הוא סיבה למסיבה. סלילת כבישים, מחלפים ונתיבים היא סמל לעשייה ולפיתוח. אלא שהפיתוח הזה טומן בחובו סכנה גדולה - לחיות הבר. ולא רק בגלל הפקעת בתי הגידול שלהם לטובת אספלט, אלא בשל הדבר שבא ביחד עם כל כביש: תאורה.

Ynet, 15.12.20

חיסכון בחשמל ורווח של מאות אלפי שקלים: המיזם לצמצום פגיעה בבעלי חיים

מקורות החלה בפרויקט בשיתוף חברות נוספות שיביא להפחתת זיהום האור בלילות. המטרה היא לצמצם את הפגיעה של בני האדם בבעלי החיים ובצמחייה בישראל. בנוסף ליתרון הסביבתי, החברה מעריכה כי תחסוך כ-600 אלף שקלים בעקבות המיזם. "מקווים שחברות נוספות יאמצו את המודל"

תגיות: מקורות, זיהום אור, בעלי חיים, איכות הסביבה

אלי אשכנזי
יום שבת, 08 באוגוסט 2020, 15:31

וואלה, 8.8.20

שעות נוספות

אלכוהול | טל חוטינר

יין ירוק

יקבי תבור הקימו בשיתוף עם החברה להגנת הטבע את הכרם האקולוגי הראשון בישראל. איך הטעם? יש למה לצפות

ידיעות אחרונות, 19.11.13

נספח א'	סיכום פרוייקט הערכה	איך המיזם פועל	הישגי המיזם	מודל הפעולה	האתגר	טבע BIZ עסקים שומרים על המגוון הביולוגי
---------	---------------------	----------------	-------------	-------------	-------	---

סיכום פרויקט הערכה

טבע BIZ

נספח א'

סיכום פרויקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי

"הם היו מדהימים. כל בעיה שלא הייתה הם מבינים, גם בהטמעה הכנימית, גם מול הרגולטורים, הפתיעו אותי לטובה. יועץ חיצוני שעוזר לנהל, ובאמת נכנסו אתנו לכל השוחות. הלכו אתנו לרגולטורים, בתוך החברה, מחוץ לחברה. אף פעם לא השאירו אותי לבד. תמיד שואלים, איך יכולים לעזור, עם מי צריך לדבר. נתנו תחושת שותפות אמיתית, שזה תנאי להצלחה... לא היה חשבון על שעות, על כסף, על תשומות. ואם היה צריך עוד עשרים חוברות, הפיקו עוד עשרים. לא ישבו עם סטופר על כלום. כל בקשה מולאה. תמיד קיבלתי מיד מענה"

(מנהלת מקצועית, חברת תשתית)

מתוך דוח הערכת טבע'יז, 2021

בשנת 2021 בוצעה הערכה מקיפה למיזם, במטרה לעמוד על התפיסות והעמדות של כלל הגורמים המעורבים במיזם בדבר מידת הצלחתו, לזהות ולמפות נקודות חוזק ונקודות תורפה בפעילות המיזם, ולהצביע על כיווני פעולה מומלצים בעתיד.

01 מחקר איכותי – מבוסס על 36 ראיונות עומק חצי מובנים עם מנהלים ובעלי תפקידים בחברות המשתתפות ובארגוני סביבה.
- ד"ר דרור אסנת.

02 הערכת עומק מקצועית – אקולוגית בשלוש חברות נבחרות.
- ד"ר ידידי קפלן

03 סקירת ספרות ולמידה מהנעשה בעולם.
- ד"ר ידידי קפלן

ציטוטים נבחרים מתוך דוח ההערכה

"מדברי המרואיינים עולה כי חשיבותו והצלחתו של טבע-ביז נובעת **מזיהוי הצורך, מהעיסוק הראשוני שלו ביצירת שיתוף הפעולה הוולונטרי מעיקרו עם חברות עסקיות** לטובת שימור המגוון הביולוגי, יצירת **חזית הסכמות בין "הגופים הירוקים"** - שיתוף המגזר הממשלתי בגיבוש ההמלצות וההסכמות בפרויקטים, הצבת הנושא על סדר היום, פתיחת דרכי **פעולה חדשות וכיתוח ידע משמעותי ורלוונטי**. מצד המרואיינים הובעה הסכמה עם הנחות היסוד העומדות בבסיסו ועם מטרותיו. אופן ההתנהלות השוטפת, **והערכה אישית ומקצועית רבה למקצועיות**, המחויבות, הזמינות, וההקשבה לצרכי החברות העסקיות מצד **הצוות המוביל** זכו אף הן להערכות חיוביות יוצאות דופן."

מדברי המרואיינים עולה שורה ארוכה של **השפעות ותוצאות** ברמות שונות במסגרת יישום טבע-ביז. ישנה הסכמה רחבה וגורפת שהוא חולל **שינוי תודעתי ותכיסתי** בחברות השונות בכל הנוגע לחשיבות השמירה על המגוון הביולוגי, בכלל, ובנושאי העיסוק המקצועיים – זיהום אור, מינים כולשים, שינוי שיטות חקלאיות והשפעת תשתיות, כולל תשתיות חשמל ודרכים, על המגוון הביולוגי בפרט. זאת מתוך היכרות מעמיקה עם היבטי הסביבה ודרכי הטיפול בנושאים שנבחרו."

א. מיזם מוצלח ביותר

- זיהוי צורך נכון – רתימת חברות עסקיות לטיפול בשימור המגוון הביולוגי.
- ההתנהלות השוטפת של צוות המיזם מעולה.
- הישגי המיזם ראויים במיוחד לציון לאור היעדר מודעות לשימור המגוון הביולוגי בציבור הרחב ובמגזר העסקי, חוסר ברגולציה יעילה בתחום זה מטעם הממשלה, התקציב הנמוך יחסית, ומתוך השוואה לסטנדרט של פרויקטים מקבילים בעולם.
- השת"פ בין ארגוני הסביבה הוא יתרון משמעותי ומאפשר הטמעה מוצלחת וייעול רגולטורי.

ב. המיזם מייצר השפעות ותוצאות משמעותיות

- שינוי תודעתי ותפיסתי בחברות המשתתפות.
- פיתוח ואימוץ ידע מקצועי רלוונטי ומשמעותי בתחומים מגוונים ומשמעותיים לשמירת הטבע.
- הטמעה של הידע שפותח בכלים יישומיים: הנחיות, פרוטוקולים, יישום בפועל בפיילוטים, תוך השפעות סביבתיות חיוביות ומשמעותיות.
- העברת ידע בין גופים / ארגונים (למשל דרך מוסדות התכנון) והשפעות רוחביות בתוך המגזר העסקי.

ג. פעולה מתוך שיתוף ודיאלוג ולא מתוך עמדה קונפליקטואלית

- גיוס "סוכני-שינוי" מחויבים ואפקטיביים בקרב המגזר העסקי.
- שיטת הקול הקורא ומימון תהליך הייעוץ הוא זרז המאפשר כניסת חברות עסקיות לתהליך משמעותי.
- גיוס ורתימת הנהלות / בעלי תפקידים בכירים בארגונים הוא **שלב קריטי וחשוב להצלחה.**
- **יצירת מערך תועלות win-win**, הן לטבע והן לצד העסקי (החזר השקעה בתאורה על חיסכון בחשמל, שימור קרקע חקלאית, מיתוג ירוק ועוד).

ציטוטים נבחרים מתוך דוח ההערכה

"ממחקר הערכה זה עולה כי מיזם טבע ביז הינו מיזם מצליח ביותר, שעל אף תנאי כתיחה והקשרים מבניים וחיצוניים לא קלים - בהם בין השאר מצבו העגום של הטבע והמגוון הביולוגי בעולם בכלל; חולשתה היחסית של המדינה בתחום זה והעדר עיסוק מערכתי משמעותי מצדה בקידום השמירה על המגוון הביולוגי (לרבות רגולציה חסרה והיעדר תמריצים ממשלתיים לקידום הנושא); כמו גם מודעות ציבור נמוכה להיבטי סביבה בכלל ומגוון ביולוגי בפרט; - הוא משיא תוצאות מוצלחות רבות ומגוונות. הקונפליקט המובנה בו פועל המיזם הוא קידום הנחיות אופרטיביות למזעור השפעה שלילית על הטבע - המהווה "מוצר ציבורי" (Public good) - מצד חברות עסקיות, הפועלות בשדה פעולה עסקי/ כלכלי."

"המשאבים המועטים, יחסית, שהוקצו למיזם, מעצימים עוד יותר את הישגיו המרובים. ניכר כי כוונציאל משמעותי הגלום בתוצאות המיזם עוד ממתין להתממש."

ד. המלצות

- להמשיך את המיזם ולא להפסיקו, וככול הניתן **למנפו ולהרחיבו**, כדי לאפשר:
 - פרויקטים חדשים
 - **המשך ליווי והטמעה** ארוכת טווח של המיזמים שכבר הסתיימו.
 - **הטמעה של תוצרי הפרויקט** הן "כלפי מעלה" לגורמי הרגולציה, והן "לרוחב" לחברות נוספות מאותו סקטור עסקי.
- **הגברת המחויבות הארגונית** של גופי הסביבה למיזם.
- **מיסוד והרחבת המשאבים** התקציביים והארגוניים.
- **הרחבת המאמץ לגיוס** משרדי ממשלה בכלל, ורשות החברות הממשלתיות בפרט.
- **כרסום ושיווק** הצלחות המיזם.

נספח א'	סיכום פרוייקט הערכה	איך המיזם פועל	הישגי המיזם	מודל הפעולה	האתגר	טבע BIZ עסקים שומרים על המגוון הביולוגי
---------	------------------------	-------------------	----------------	----------------	-------	---

נספח א'

ריכוז חברות ופרויקטים במסגרת טבע ביז

חברה	נושא, פעילות ושנים ³	תוצרים
מקורות	פרוטוקול לטיפול במינים פולשים (2014-2017)	• נכתב מסמך הנחיות ומדריך כיס לטיפול במינים פולשים אשר אושר ע"י מקורות, רשות המים, רט"ג, הגנ"ס וחל"ט. • ההנחיות משולבות בהנחיות לקבלן המבצע עבור פרויקטים חדשים.
	צמצום זיהום אור במתקני החברה (2017-2019)	• כתיבה ואישור נהלים פנימיים לתכנון תאורה ידידותית לסביבה "הוראות מהנדס ראשי" למערכות תאורה. • בוצע פיילוט לשדרוג תאורה באתר אשכול אשר הוביל ל 86% חסכון בצריכת החשמל, והחשכה של 30 דונם שטח טבעי. • הוחשכו 66 מתקנים מתוך 167 מתקנים הממוקמים באזורים הרגישים אקולוגית.
חברת החשמל (חח"י)	פרוטוקול לטיפול במינים פולשים וזיהום אור במתקני החברה (2014-2017)	• הושלם מסמך המלצות הכולל הנחיות מקצועיות לאקולוגים לליווי שלבי התכנון וההקמה והנחיות לביצוע סקר מיני צמחים פולשים. המסמך מהווה תכנית עבודה לפעילות צוות בין תחומי העוסק בנושא זה במסגרת תחום הקיימות בחברת החשמל. • הושלם סקר מינים פולשים וזיהום אור בתחמ"שים בקנה מידה ארצי כולל מיפוי פרטני של מינים פולשים ופוטנציאל זיהום האור במתקנים הממוקמים בשטחים פתוחים, וקביעת סדר קדימויות לטיפול במסגרת תכנית עבודה מוצעת.

3. שנות הפעילות מתייחסות לשנים בהן בוצעה ליבת הפרויקט, ואינן מתייחסות להמשך ליווי והטמעה לאחר סיום שלב הליבה.

חברה	נושא, פעילות ושנים ³	תוצרים
חברת החשמל (חח"י)	צמצום התנגשות עופות בקווי מתח (2015-כיום)	• בוצע מחקר שדה ראשון בישראל לבחינת גודל בעיית התנגשות עופות בקווי מתח. נמצא כי קצב ההתנגשות עומד על 200 עופות לק"מ לשנה באזור המחקר. • נבנה מודל GIS לזיהוי האזורים הרגישים ביותר להתנגשות עופות. • בוצע סקר ספרות בעקבותיו זוהו 3 אמצעי סימון המועדפים להתקנה ע"ג קווי המתח לצורך צמצום בעיה זו. • על בסיס התוצרים הקודמים, נכתבה בקשה לקרן שטחים פתוחים שאושרה, ומקודם מחקר יישומי רחב היקף הממומן ע"י חח"י, קש"פ, רט"ג וחלה"ט לבחינת יעילות אמצעי הסימון ושיטות ההתקנה מבחינה אקולוגית, תפעולית וכלכלית. • בוצעה בדיקת התכנות מוצלחת עבור התקנת אמצעי הסימון באמצעות רחפן – שיטת התקנה חדשה ליישום בישראל. • ההמלצות כבר מיושמות באופן שוטף במסגרת דיוני מוסדות התכנון על קווים חדשים.

3. שנות הפעילות מתייחסות לשנים בהן בוצעה ליבת הפרויקט, ואינן מתייחסות להמשך ליווי והטמעה לאחר סיום שלב הליבה.

טבע BIZ עסקים שומרים על המגוון הביולוגי	האתגר	מודל הפעולה	הישגי המיזם	איך המיזם פועל	סיכום פרוייקט הערכה	נספח א'
--	-------	-------------	-------------	----------------	---------------------	---------

חברה	נושא, פעילות ושנים ³	תוצרים
חברת נתיבי ישראל (נת"י)	פרוטוקול לטיפול במינים פולשים (2015-2018)	• נכתב מסמך הנחיות ומדריך כיס לטיפול במינים פולשים אשר אושר ע"י נת"י, רט"ג, הג"ס וחלה"ט, והוטמע במסמכי ההנחיות הפנימיים של נת"י (מדריך משימות לאקולוג, מדריך למתכנן, וכד'). • אושר נוהל טיפול במינים פולשים באחזקה, אך יישומו מתעכב.
	צמצום זיהום אור בכבישי החברה (2017-2019)	• אושרו הנחיות ומפרטים טכניים לתכנון תאורה ידידותית לסביבה ע"י נת"י, מ. התחבורה, רט"ג, הג"ס וחלה"ט. • ההנחיות הוטמעו בנהלים הפנימיים של נת"י כדוגמת מדריך לאקולוג, מדריך למתכנן הסביבתי ועוד. • נבנה מודל GIS לזיהוי האזורים הרגישים בהיבטי זיהום אור. • נת"י פרסמה מכרז להחלפת כלל גופי התאורה הקיימים (כ-100,000 נורות) הכולל התייחסות לתאורה ידידותית לסביבה עבור אזורים בעלי רגישות אקולוגית. • בוצע פיילוט לשדרוג תאורה בצומת סמר אשר הוביל ל 47% חסכון בצריכת החשמל, והחשכה של 36 דונם שטח טבעי. כל זאת תוך שמירה על איכות ההארה הנדרשת מבחינה בטיחותית. • בוצעה הדרכה עבור כלל מתכנני התאורה של נת"י לעמידה בעוצמת ההארה המינימלית הנדרשת. פעולה אשר תוביל לצמצום זיהום האור.

3. שנות הפעילות מתייחסות לשנים בהן בוצעה ליבת הפרויקט, ואינן מתייחסות להמשך ליווי והטמעה לאחר סיום שלב הליבה.

חברה	נושא, פעילות ושנים ³	תוצרים
יקב תבור	כרמים תומכי מגוון ביולוגי (2012-2015)	• נבנה פרוטוקול ממשק עיבוד אקולוגי לכרמי תבור אשר ייושם ביותר מ 75% - משטח הכרמים (מעל 1400 דונם). • נבנה אטלס כרמים המהווה ניתוח מרחבי ומתן הנחיות אקולוגיות ליישום בכל כרם, תוך התאמת הפתרונות המוצעים למקום בו הכרם נמצא והרגישות האקולוגית של השטח. • הפעולות אשר בוצעו הינן: הפסקת ריסוסים בין שורות הגפן, שימור משארים טבעיים, שחזור מסלעות וערוצים בכרם ונטיעת עצים ממינים מקומיים בשולי הכרם. • הכרם יצא בקמפיין מיתוג אקולוגי רחב היקף כתוצאה מהפרויקט.

3. שנות הפעילות מתייחסות לשנים בהן בוצעה ליבת הפרויקט, ואינן מתייחסות להמשך ליווי והטמעה לאחר סיום שלב הליבה.

טבע BIZ עסקים שומרים על המגוון הביולוגי	האתגר	מודל הפעולה	הישגי המיזם	איך המיזם פועל	סיכום פרוייקט הערכה	נספח א'
--	-------	-------------	-------------	----------------	---------------------	---------

חברה	נושא, פעילות ושנים ³	תוצרים
מילופרי	פרוטוקולים לעמידה בתקני מגוון ביולוגי (2017-2019)	• אושר פרוטוקול לממשקים תומכי מגוון ביולוגי במטעי האבוקדו המתייחסים להשבת צומח בסכנת הכחדה וצומח מקומי, שילוב תמהיל צומח כיסוי, צמצום ריסוסים וטיפול במינים פולשים. • הוקמו 3 גני מקלט עבור מינים בסכנת הכחדה (2 של קרקעות כבדות, ו 1 של קרקעות קלות). • שוקמה בריכת חורף (המהווה אחד מגני המקלט). • נשתלו מאות שתילים של 6 מינים בסכנת הכחדה (3 של קרקעות קלות ו 3 של קרקעות כבדות). השתילות בוצעו ב 4 מטעים נפרדים. • שטחי מילופרי סווגו ל 3 רמות שימור בהתאם לפוטנציאל הקישוריות של החלקות לשטחים הטבעיים. • נכתבו תיקי מדריך עבור כל מגדל. כל תיק מדריך מתייחס לכלל הפעולות הנדרשות לביצוע בחלקה הספציפית בהתאם לדוח המסכם אשר אושר ע"י מילופרי, הג"ס, רט"ג, מ. החקלאות וחלה"ט. • נכתב ברושור שיווקי באנגלית לצרכי מיתוג ליצוא.

3. שנות הפעילות מתייחסות לשנים בהן בוצעה ליבת הפרויקט, ואינן מתייחסות להמשך ליווי והטמעה לאחר סיום שלב הליבה.

חברה	נושא, פעילות ושנים ³	תוצרים
הנסון	פרוטוקול לטיפול במינים פולשים (2013-2016)	• נבנה קוד אקולוגי לטיפול במינים פולשים אשר הוטמע במחצבות החברה. • קוד אקולוגי זה הוטמע כהנחיות מחייבות ברישיון עסק מטעם המשרד להגנת הסביבה עבור כלל המחצבות בארץ. • בוצע שיקום של שלושה אתרי טבע הסמוכים למחצבה תוך חיזוק הקשר בין המחצבה לקהילה הסמוכה וחיזוק זיקת העובדים והגאווה בחברה.

3. שנות הפעילות מתייחסות לשנים בהן בוצעה ליבת הפרויקט, ואינן מתייחסות להמשך ליווי והטמעה לאחר סיום שלב הליבה.

חברה	נושא, פעילות ושנים ³	תוצרים
תמנע - חברה כלכלית חבל אילות	תכנית ניהול אקולוגית לפארק (2017-2019)	• נבנתה מפת ערכיות אקולוגית של הפארק המשלבת בין אזורי התפוצה והפעילות המרכזיים של בע"ח והצמחים בפארק ומסווגת את הפארק ל 3 רמות רגישות. • נבנתה תכנית לניהול סביבתי של הפארק הכוללת: הנחיות מפורטות לניהול אירועים והפקות, תאורה ידידותית לסביבה, מניעת קיטוע הידרולוגי, תברואה, צמצום השפעות תנועת כלי רכב, תיירות אקולוגית ועוד. • הוחלפה תאורת העצים באגם לתאורה ידידותית לסביבה ותאורת המבואה נמצאת בתהליך החלפה. • הוסדרו שבילי הגישה באתר לצורך שמירה על אזורי רגישים אקולוגית. • מונה פקח מטעם הפארק העובר יום יום באתרי הפארק לצורך הסברה ואכיפה על כללי הפארק ושמירה על הטבע הקיים בו. • הוחלפו פחי הפארק לצורך שמירה על הסניטציה הנדרשת. • פינוי הסחף מבוצע כיום ע"י צוות הפארק תוך שימת דגש על מינימום פגיעה בזרימת הנגר העילי הטבעי כמו גם בקרום הקרקע והצומח הסמוך לכביש/דרך העפר.

3. שנות הפעילות מתייחסות לשנים בהן בוצעה ליבת הפרויקט, ואינן מתייחסות להמשך ליווי והטמעה לאחר סיום שלב הליבה.

חברה	נושא, פעילות ושנים ³	תוצרים
טרה	סניטציה ומניעת זיהום אור ברפתות (2017-2018)	- נכתבו מפרטי גידור נדרשים לצורך מניעת הגישה של מינים מתכרצים למקורות המזון ברפתות. - נכתבו הנחיות לתכנון מושכל של תאורת הרפת הכולל הגדרת צרכים והתאמת גופי התאורה תוך מניעת זליגת התאורה לשטחים הפתוחים הסמוכים לרפת. - הפרויקט הופסק לאחר שהתברר שאין בכוונת החברה להשקיע משאבים בפיילוט או ביישום רחב היקף של ההמלצות.
חברת תשתיות נפט ואנרגיה (תש"ן)	מניעת זיהום אור (2015-2017)	- בוצע פיילוט לשדרוג תאורה באתר אלרואי אשר הוביל ל 80% חסכון בצריכת החשמל, והחשכה של 135 דונם שטח טבעי. - כתוצאה מהצלחת הפיילוט, הוחלט לשדרג את תאורת הגדר של כלל מתקני החברה. עד היום שודרגו 7 מתקנים ויתר המתקנים נמצאים בתהליך הטמעה.
	תכנית ניהול אקולוגית למתקן אשל (2015-2017)	- שימור מקבצי הצמח האנדמי שבסכנת הכחדה, "שום-קולמן" באמצעות חיבלול, שילוט, ומניעת ריסוסים תוך עיגון בנוהל חברה ייעודי. - נקבע ממונה לשימור הצמח במתקן, והכשרת שבילים במתקן לסיורי תצפית רגליים על מקבצי הצמח. - ביצוע הדברות למינים הפולשים באופן בררני שלא יפגע בצמחיה האנדמית.

3. שנות הפעילות מתייחסות לשנים בהן בוצעה ליבת הפרויקט, ואינן מתייחסות להמשך ליווי והטמעה לאחר סיום שלב הליבה.

חברה	נושא, פעילות ושנים ³	תוצרים
החברה הממשלתית להגנות מצוקי הים התיכון	תכנית ניהול אקולוגית והנחיות תכנון למיגון המצוק (2015-2017)	- אשרו הנחיות אקולוגיות וסביבתיות ליישום בכל שלבי הפרויקט. ההנחיות כוללות התייחסות למיקום אתרי העבודה בים וביבשה וההתנהלות בהם כולל התייחסות לעיתוי פעולות, זיהום רעש, אור, עכירות המים ומניעת הכנסת מינים פולשים. - נבנתה מטריצת ניהול אקולוגי הכוללת התאמה בין הפתרונות המוצעים להגנה על המצוק לבין הרגישות והערכיות של השטח. - נבנה ארגז כלים הכולל הנחיות פרטניות לכל פתרון מיגון מוצע למצוק, לרבות מפרטים טכניים להנחיות האקולוגיות.
ים כתוח	סניטציה בכלובי דגים (2016)	- בוצע סקר וריכוז מידע על התופעה בעולם, על אמצעי הגנה ומניעה והמלצות ליישום. - נבנתה מסגרת עבודה לניטור כרישים סביב כלובי דגים. - הוגדר ממשק פינוי פסדים (דגים מתים, המהווים גורם עיקרי למשיכת כרישים) מכלובי דגים בים הפתוח, כאמצעי מרכזי לצמצום הקונפליקט. - ממשק פינוי פסדים מכלובים שולב בהצעת רגולציה – בתקנות מניעת מחלות בע"ח (גידול דגי מאכל) (ורם אושרו), ומוטמע באופן שוטף בהוראות התכניות המפורטות המוגשות למוסדות התכנון לחקלאות ימית.

3. שנות הפעילות מתייחסות לשנים בהן בוצעה ליבת הפרויקט, ואינן מתייחסות להמשך ליווי והטמעה לאחר סיום שלב הליבה.

חברה	נושא, פעילות ושנים ³	תוצרים
מועצת הכותנה	גידול כותנה משמר מגוון ביולוגי (2020 - כיום)	- סקירת ספרות – גידול כותנה ושימור מגוון ביולוגי - פיילוט בשלושה אזורים שכלל חידוש צמחיית שולי השדה לרבות מינים בסיכון, וכן ייצוב ערוצים ושימור קרקע (בביצוע) - עם ניתוח ממצאי הפיילוט תקבע מדיניות ופרוטוקול טיפול, ואח"כ תוכנית יישום.
יקב ברוק	כרמים תומכים במגוון ביולוגי (2020 - כיום)	- הערכת הפרוטוקולים הקיימים - פיילוט בשלושה כרמים – שתילת צמחים בסכנת הכחדה (סומקן ענקי) - מתוכנן פיילוט להסרת גדרות לצמצום פגיעה בצבי הארץ הישראלי (ממתין לאישור) - לאחר ניתוח ממצאי הפיילוט יגובשו פרוטוקולים ותוכנית הטמעה.

3. שנות הפעילות מתייחסות לשנים בהן בוצעה ליבת הפרויקט, ואינן מתייחסות להמשך ליווי והטמעה לאחר סיום שלב הליבה.

חברה	נושא, פעילות ושנים ³	תוצרים
עין נטפים	שימור ושיפור המגוון הביולוגי – עופות מקומיים ונוודים (2020 - כיום)	• אפיון מצב קיים – תיעוד המגוון, מיפוי מוקדי סיכון ואיתור מקום לטיילת תיירות לצפייה בציפורים • גיבוש המלצות פעולה שאושרו, בהן טיפול וניהול צמחיית גדת המאגר, התקנת נקודות תצפית לעופות דורסים, התקנת נקודת מנוחה לעופות מים, וכתיבת תוכנית לקידום תיירות סביבה • בהמשך מתוכננות פעילויות שימור נוספות במקום, בהן טיפול באזורי המים הרדודים, קידום איים צפים של צמחייה מקומית, התקנת ציוד ייחודי למניעת התנגשויות ציפורים בקווי מתח.
חברה כלכלית גולן	הפחתת השפעות שוליים בישובים ומיזמי תיירות (2020 - כיום)	• ניתוח מצב קיים • הצעת הנחיות מרחביות לתכנון • מפרטים להטמעה במכרזים

3. שנות הפעילות מתייחסות לשנים בהן בוצעה ליבת הפרויקט, ואינן מתייחסות להמשך ליווי והטמעה לאחר סיום שלב הליבה.

www.tevabiz.org.il

נספח א'

סיכום פרויקט
הערכה

איך המיזם
פועל

הישגי
המיזם

מודל
הפעולה

האתגר

טבע BIZ
עסקים שומרים על המגוון הביולוגי